

УДК 004:37

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Савченко М.І.¹, Литвиненко Н.І.²¹Середня загальноосвітня школа №132, м. Київ, Україна²Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем, м. Київ, Україна

У статті описано методи навчання, ефективно застосовані авторів, вимагає використання можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Впровадження описаних методів у навчання дозволяє реалізувати на практиці ідеї педагогіки розвитку й сприяє формуванню інформаційної культури випускників школи.

Ключові слова: методи навчання, ІКТ, ідеї педагогіки, інформаційна культура.

Поліпшення якості освіти є необхідною умовою формування інформаційного суспільства. Не випадково серед пріоритетів Програми ЮНЕСКО „Інформація для всіх” — сприяння розвитку „освіти для всіх”, „вільного обміну інформацією та знаннями” й збільшення комунікацій між людьми, а до завдань Програми включено *сприяння неперервній освіті та навчанню на основі використання нових інформаційних технологій.*

На сучасному етапі інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сферу освіти в Україні є національним пріоритетом. Згідно Концепції Державної цільової програми „Сто відсотків” на період до 2015 року „... В умовах становлення і розвитку високотехнологічного інформаційного суспільства постає необхідність у стовідсотковому впровадженні у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій”[1].

При цьому *актуальною залишається проблема їх раціонального використання у навчально-виховному процесі, інтеграції ІКТ в систему дидактичних засобів.*

Основним завданням сучасної школи як ланки неперервної освіти є формування особистостей, які будуть навчатись протягом усього життя: оновлювати знання, постійно підвищувати кваліфікацію, опановувати нові види діяльності тощо. Випускник школи повинен вміти учитися, здобувати інформацію, критично її оцінювати, отримувати з неї необхідні знання та застосовувати їх на практиці.

Для цього необхідно, щоб учитель сам професійно володів основами інформаційних знань і був готовий транслювати їх, формуючи особливий тип культури – інформаційну культуру.

Поняття “інформаційна культура” значно ширше, ніж вміння користуватись комп’ютером для пошуку та опрацювання інформації, і вона повинна формуватись не тільки в рамках шкільного курсу інформатики [2]. Про формування інформаційної культури школярів мова може йти лише тоді, коли учні мають можливість застосовувати свої знання та вміння з інформатики при вивченні інших дисциплін, набувати власний досвід пошуку, критичного аналізу та практичного використання інформації при виконанні навчальних задач і творчих проєктів.

Одним із шляхів формування інформаційної культури школярів є широке впровадження у навчальний процес інноваційних методів навчання з використанням можливостей ІКТ, застосування яких сприяє формуванню мотивованого ставлення до навчання і дозволяє реалізувати на практиці ідеї педагогіки розвитку.

Інноваційні методи навчання з використанням ІКТ

Серед інноваційних методів навчання виокремлюємо методи активного навчання, зокрема, *метод проєктів, навчання у співробітництві, креативне навчання.* Комп’ютер при

цьому використовується як інструмент моделювання навчальної чи навчально-пізнавальної задачі, або предметної області.

Метод проектів відноситься до дослідницьких. В його основі лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення та творчих здібностей.

Метод проектів орієнтований на самостійну діяльність учнів — індивідуальну, парну чи групову, яку учні виконують протягом певного проміжку часу. Цей підхід органічно поєднується з груповим підходом до навчання. Метод проектів завжди припускає розв'язування деякої проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів і засобів навчання, а з іншого, інтегрування знань й умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих галузей.

Основною цінністю проектною системи навчання є те, що вона орієнтує учнів на створення *освітнього проекту*, а не на просте вивчення певної теми. **Освітній проект** — це форма організації занять, яка передбачає комплексний характер діяльності учнів на одержання освітньої продукції за певний проміжок часу - від окремого уроку до кількох місяців.

Освітньою продукцією для учнів можуть виступати їх власні способи розв'язування навчальних задач з різних предметних областей, сконструйовані графічні образи, знайдена в мережі Інтернет і систематизована певним чином інформація, навчально-пізнавальні комп'ютерні презентації та ін.

У зв'язку з розвитком ІКТ широке розповсюдження одержують дистанційні освітні проекти, в яких беруть участь учні із різних шкіл, міст, країн.

Навчальний телекомунікаційний проект (НТП) — це спільна навчально-пізнавальна творча або ігрова діяльність учнів-партнерів, організована на основі комп'ютерних телекомунікацій, яка має спільну мету (дослідження деякої проблеми), узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення спільного результату діяльності.

Комп'ютерні телекомунікації дозволяють учням і вчителям з різних країн світу спілкуватися між собою.

Тематика і зміст телекомунікаційних проектів повинні бути такими, щоб їх виконання цілком природно вимагало використання можливостей комп'ютерних телекомунікацій.

Телекомунікаційні проекти виправдані педагогічно, якщо в ході їх виконання:

- передбачаються численні, систематичні, разові або тривалі спостереження за тим або іншим природним, фізичним чи соціальним явищем, які потребують збирання даних у різних регіонах для вирішення поставленої проблеми;
- пропонується спільна творча розробка деякої теми, - чисто практична або творча робота (створення електронної газети, веб-сторінки, книги, музичного твору, створення чи вдосконалення педагогічного програмного продукту, організація культурних заходів, народних свят та ін.).

Навчання у співробітництві - це модель використання малих груп учнів. Навчальні завдання структуруються таким чином, щоб всі члени команди були взаємозв'язаними та взаємозалежними і, при цьому, достатньо самостійними в оволодінні матеріалом і розв'язанні задач. Учитель виявляється вільним і здатним до маневру на занятті. Він може більше уваги приділити окремим учням або групі. Разом з тим, в потрібний момент, він може об'єднати усіх учнів групи і дати, якщо необхідно, пояснення.

Індивідуальна самостійна робота при цьому стає вхідною, елементарною часткою самостійної колективної роботи. А її результат, з одного боку, впливає на результат групової роботи, а з іншого, вбирає в себе результати роботи інших членів групи.

Використання можливостей ІКТ для забезпечення доступу до джерел інформації та моделювання навчальних, навчально-пізнавальних і творчих завдань суттєво розширює тематику проектів та допомагає вирішити проблему мотивації.

Креативне навчання передбачає вільний доступ кожного учня до ресурсів мережі Інтернет і базується на таких принципах:

- основою креативного навчання є передбачуваний освітній продукт, що буде створений учнем;
- принцип відповідності зовнішнього освітнього продукту учня його внутрішнім потребам (безперервна діагностика особистого освітнього зростання);
- принцип індивідуальної освітньої траєкторії учня в освітньому просторі;
- принцип інтерактивності занять, які здійснюються за допомогою телекомунікацій;
- принцип відкритої комунікації по відношенню до створюваної учнем освітньої продукції.

У дослідженні Х. Майхнера [3] відзначається, що людина у процесі пасивного сприйняття запам'ятовує 10% того, що прочитала, 20% - того, що почула, 30% - того, що побачила, 50% побаченого та почутого, а при активному сприйнятті у пам'яті зберігається 80% того, що говорять самі, і 90% того, що роблять або створюють самостійно.

Висновки про те, що методи активного навчання значно поліпшують запам'ятовування матеріалу, сприяють його ідентифікації і цілеспрямованій практичній реалізації, підтверджуються досвідом впровадження інноваційних методів навчання у навчальний процес сзош №132 м. Києва [2].

Водночас, впровадження методів активного навчання ставить нові завдання перед учителями, вимагає високого рівня їхньої педагогічної майстерності. Формування професійних компетентностей вчителя для впровадження методів активного навчання з використанням ІКТ є необхідною умовою успішного розв'язання завдань шкільної освіти.

Висновки

Методи активного навчання з використанням ІКТ підвищують інтерес учнів до здобуття нових знань та їх практичного застосування, сприяють пошуку власних підходів до розв'язання нестандартних завдань, розвитку інтелектуальних та творчих здібностей, вчать учнів орієнтуватися в інформаційному просторі, сприяють формуванню інформаційної культури школярів, створюють необхідні умови для реалізації особистісно зорієнтованого навчання, підготовки випускників школи до життя в інформаційному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція державної цільової програми „Сто відсотків” на період до 2015 року. – <http://www.osvita.ua>.
2. Литвиненко Н.І., Заріцька С.І. Пропедевтика інформаційної культури учнів 5-7 класів середньої загальноосвітньої школи // Збірник матеріалів Четвертої міжнародної конференції “Нові інформаційні технології в освіті для всіх: інноваційні методи і моделі”, 24 – 27 листопада 2009 р., Київ.
3. Майхнер Х. Е. Корпоративные тренинги. - М.: ЮНИТИ, 2002 – 354 с.